

LBRIS

We know
books

Robert Lindsey

Șoimul și omul de zăpadă

O poveste adevărată
despre prietenie și spionaj

Capitolul 1

Un halou de ceață atârna peste Mexico City în dimineața zilei de 6 ianuarie 1977, ascunzând munții de dincolo de oraș cu o membrană maro de funingine umedă. Decorațiunile de Crăciun, rămase de la *Posada*, cea mai fastuoasă sărbătoare a orașului, încă erau lipite de multe dintre clădirile de pe Paseo de la Reforma, bulevardul larg care se întinde cu mândrie din Orașul Vechi până în Parcul Chapultepec, un Champs-Élysées al Americii Latine.

Era Ziua celor Trei Regi și, așa cum era tradiția, copiii din întreaga capitală a Mexicului își desfășeau cadourile de Crăciun. Sub un ulm de pe Reforma, un flașnetar cânta notele repetitive ale unui vals Strauss, distrând turiștii de lângă statuia lui Cuahutemoc, ultimul dintre împărații azteci, în timp ce asistentul său, un băiețel, se grăbea, cu șapca întinsă, solicitând monede.

În spatele pereților strălucitori ai ferestrelor clădirilor de birouri care se profilau pe bulevardul mărginit de copaci, secretarele începeau să devină nerăbdătoare să înceapă *siesta* lor de două ore de la prânz. La Casa Națională de Amanet, *Monte de Piedad* — Muntele Milei — oamenii își așteptau rândul, ținând în mână instrumente muzicale și cutii care conțineau comori anonime ale familiei.

Un taxi, unul dintre sedanurile de culoarea somonului care zăbovesc în afara hotelurilor mari din centrul orașului, unde se găzduiesc turiștii străini, și-a făcut drum prin cozile înghesuite de mașini, camioane și autobuze de pe Reforma. Tocmai când era pe cale să fie înghițit de amalgamul de mașini care se învârteau în jurul intrării în parc, pasagerul de pe bancheta din

spate a autovehiculului s-a aplecat în față și i-a spus șoferului să oprească. Era un bărbat mic și îndesat. Atât de mic, de altfel, încât, când a coborât din taxi, cineva care l-ar fi văzut din spate ar fi putut bănuși că era un elev de școală în drum spre casă, către una dintre casele maiestuoase ascunse în spatele zidurilor înalte de pe străzile laterale din cartier. Dar când s-a întors, un străin, care s-ar fi așteptat să vadă un copil, ar fi văzut o mustață și tenul degradat al unui bărbat care cu patru zile mai devreme împlinise douăzeci și cinci de ani și care, într-adevăr, părea mai în vârstă de atât. Deși era scund, avea umerii largi și un tors gros, care părea disproporționat de mare față de restul corpului; părul castaniu îi cădea peste frunte și se ondula în jurul urechilor, ajungând la o jumătate de centimetru deasupra gulerului unei haine sport maro; deasupra mustății sale stufoase erau niște ochi turcoaz care păreau în același timp mai mari și mai umezi decât în mod normal.

A mers trei străzi până la Calzada de Tacubaya, o autostradă largă, acum congestionată aproape fără speranță de traficul de dimineață târzie, și s-a îndreptat spre o clădire albă cu trei etaje. Era o clădire precum o fortăreață mare și sumbră, pe jumătate ascunsă în spatele copacilor, cu o pădure de antene radio zburlite pe acoperiș și o placă pe un perete exterior pe care scria:

EMBAJADA DE LA UNION DE LAS REPUBLICAS SOCIALISTAS SOVIETICAS

Era ambasada sovietică. A mers de-a lungul trotuarului din fața zidului și apoi s-a oprit; printr-un șir de bare de fier, a studiat câteva clipe o mică cabină a pazei aflată mai departe de stradă. Apoi a scanat etajele superioare ale clădirii principale. Pentru o secundă, i s-a părut că vede o perdea clătinându-se la o fereastră și chipul unui bărbat privindu-l; dar chipul a dispărut brusc.

După un minut întreg, a început să meargă din nou. Dar înainte să facă mai mult de câțiva pași, a văzut o limuzină încetinind pentru a intra în complex și s-a repezit să o intercepteze. Însă, mașina nu s-a oprit și a dispărut rapid în spatele unui zid. Și-a aprins o țigară, s-a uitat în jur și a aruncat o minge de hârtie prin barele de fier.

Înainte să poată face treizeci de pași, un polițist mexican s-a apropiat și i-a ordonat să se oprească. El a protestat, spunând că era un turist din California care s-a rătăcit în timp ce vizita atracțiile din Mexico City. Dar două ore mai târziu a fost arestat la sediul Poliției Metropolitane din Mexico City, acuzat de crimă.

În timp ce aștepta să fie interogat, și-a putut aminti de prima sa vizită la ambasadă. Atunci fusese simplu: se prezentase la funcționarul din ghereta de pază, aruncase cardurile de programare pe calculator și spusese: „Am un prieten cu înclinații socialiste care ar dori să primiți niște informații”. Funcționarul clătinase din cap și spusese că nu vorbește engleză, după care plecase să aducă pe cineva care vorbea.

Stătuse în holul sobru al clădirii, cu picioarele abia ajungând la podea, și privise în sus, la portretul lui Lenin de pe perete. Când a fost sigur că nu-l urmărește nimeni, a ridicat Minolta pe care o atârname de gât ca să pară un turist și a făcut o poză. *Cine știe? s-a gândit el. Cineva ar putea fi dispus să plătească pentru o fotografie cu interiorul ambasadei Rusiei.*

Douăzeci de minute mai târziu îl întâlnise pe Okana. Vasili Ivanovici Okana era trecut pe lista autorităților mexicane ca vice-consul al serviciului extern sovietic. El era, de fapt, membru al serviciului de informații sovietic, KGB. La acea primă întâlnire, americanul nu fusese prea impresionat de fizicul bărbatului zvelt, în costumul negru prost croit. Mai târziu avea să afle că sub costumul larg se afla fizicul musculos de fanatic al fitness-ului.

„Sunt interesante”, spusese agentul KGB, în vârstă de treizeci și opt de ani, în engleză, în timp ce degetele se jucau cu cardurile computerului. „Dar ce sunt?”

Era doar un curier, a răspuns el, dar a înțeles că e ceva legat de ceea ce oamenii numeau „sateliți spion”.

Capitolul 2

Peninsula Palos Verdes se află în California de Sud. Din aer arată ca prora zimțată a unei nave uriașe care încearcă să se rupă de restul Americii de Nord. Se ridică ca un Gibraltar stâncos, împrejmuț de dale de piatră la intrarea sudică a golfului Santa Monica, iar la apusul soarelui strălucește cu nuanțe delicate de portocaliu reflectate de mii de acoperișuri din țiglă mediteraneană. Cu o lungime de 14 kilometri și o lățime de 6 kilometri, peninsula muntoasă se ridică și se îndepărtează de bazinul plat Los Angeles, creând o izolare fizică și socială de cultura autostrăzii aceluia oraș. Izolarea s-a făcut cu sute de ani în urmă de forțele geologice și de secole de sedimentare, eroziune și valuri care au sculptat un tărâm al golfurilor încovoiate, al stâncilor terasate și al promontoriilor stâncoase deasupra plajelor singuratice presărate cu pietricele și lemn.

Timp de secole, izolarea sa a rezistat în fața eforturilor de a popula peninsula. Era ca o vastă pășune feudală, care producea piei, seu, carne de vită și, mai târziu, legume îngrijite de fermieri imigranți din Japonia. Dar după cel de-Al Doilea Război Mondial, când Los Angeles devenea prototipul expansiunii urbane moderne, tot mai mulți oameni care emigraseră în acel oraș au ajuns să fie dezamăgiți de versiunea Visului Californian și mulți au început să colonizeze The Hill, așa cum locuitorii săi au ajuns să își numească refugiul lor departe de expansiune. Odată cu trecerea timpului, Peninsula Palos Verdes a devenit o adresă de prestigiu și, treptat, mulți colonizatori ai The Hill au început să-i privească de sus, nu doar la propriu, pe oamenii care locuiau jos, pe zonele plate ale bazinului.

Imigranții de pe The Hill erau, în cea mai mare parte, oameni cu studii universitare din afara statului, care veniseră în California cu nimic mai mult decât creierul și ambiția lor. Și au descoperit succesul care i-a făcut să-și permită un loc pe The Hill. Au fost oameni de succes care au acumulat bani, cei mai mulți dintre ei nu prin moștenire sau prin legături de sânge, ci prin propriile talente, elanuri și ambiții. Mulți au prosperat în industria aerospațială la companii, precum North American Aviation, Douglas Aircraft, Hughes Aircraft, TRW Systems și alte fabrici care au construit avioane, rachete, sateliți spațiali și gadgeturi electronice în zonele de șes. În anii de după război, industria aeronautică s-a transformat într-o industrie prosperă la fel de specializată și concentrată într-un loc precum cea a Detroitului, iar Palos Verdes a devenit un fel de Bloomfield Hills.

Alții au venit la The Hill după ce au făcut avere ca avocați, medici sau oameni de afaceri. Numitorul comun al colonizatorilor a fost succesul. Palos Verdes nu avea nicio industrie proprie. Dar acolo se putea face avere în imobiliare; loturile de construcție care se vindeau cu 1.000 de dolari în anii '50 se vindeau cu 10.000 de dolari la începutul anilor '60 și aproape 100.000 de dolari până la mijlocul anilor '70, când chiar și o casă modestă de pe The Hill costa 150.000 de dolari și cu 300.000 de dolari nu cumpărai una opulentă. Primii promotori imobiliari au încercat să atragă locuitorii din șes pe The Hill, prezentându-l ca pe un fel de Coastă de Azur transplantată. Casele vizibile de pe mare, au decretat ei, trebuiau să aibă acoperișurile din țiglă roșie din Lumea Veche și chiar și numele pe care le-au dat cartierelor de pe The Hill sunau ca o melodie mediteraneeană – Malaga Cove, Portuguese Bend, Lunada Bay, Montemalaga și Abalone Cove. Regula cu privire la acoperișurile din țiglă roșie a fost relaxată în anii următori, dar în unele zile, când cerul era deosebit de senin și oceanul deosebit de albastru, locuitorilor din The Hill nu le era greu să-

și imagineze că privesc spre propria lor Riviera și spre propria lor Capri, insula stâncoasă Catalina, ancorată la 39 de kilometri în larg.

Andrew Daulton Lee s-a născut în 1952; Christopher John Boyce, un an mai târziu. Părinții lor au fost din primul val de oameni care s-au stabilit în peninsulă în anii cincizeci și la începutul anilor șaizeci. Soții Lee și-au cumpărat o fermă lunguiață, cu un teren de golf în curtea din spate, în Golful Lunada, față în față cu Oceanul Pacific. Soții Boyce nu erau la fel de prosperi și și-au cumpărat o casă într-un cartier drăguț, dar mai puțin pretențios, mai departe de mare. Cele două familii se numărau printre enoriașii noii biserici catolice, St. John Fisher, care a fost construită în 1961 pentru a servi populația în creștere din peninsulă. Boyce și Lee au fost printre primii elevi de la școala parohială care a fost construită lângă biserică și au fost printre primii băieți de altar care au participat la liturghie acolo.

Nu există nimic în dosarele lor școlare, sau în amintirile prietenilor ori ale profesorilor lor, care să indice că erau altceva decât doi băieți catolici devotați, care creșteau în familii fericite și calde într-una dintre cele mai bogate suburbii din America, trăind o versiune a visului american și având în față cel mai strălucitor viitor.

Capitolul 3

Dr. Daulton Bradley Lee a crescut departe de The Hill, într-o mică localitate de fermieri din Illinois, unde tatăl său era dentist. Nu erau o familie săracă, dar nici în timpul Crizei nu a fost una bogată. Din câte își putea aminti toată lumea, el a fost considerat un tânăr mânat de o ambiție mare – o ambiție, a spus el mai târziu, pe care a moștenit-o de la tatăl său.

După ce a absolvit liceul, a părăsit localitatea de fermieri pentru a merge la o mică facultate în Eureka, Illinois. Dar a intervenit Al Doilea Război Mondial și, la câteva săptămâni după Pearl Harbor, unitatea sa din componența Gărzii Naționale a fost mobilizată. A fost trimis la o bază de antrenament de infanterie din Tennessee, unde a cerut un transfer la Corpul de Aviație, sperând să devină pilot de vânătoare. A obținut note mari la verificarea medicală și a fost imediat acceptat la școala de zbor. După antrenamentul preliminar de zbor în Alabama, i s-a ordonat să meargă la Baza Aeriană Davis-Monthan, care fusese curățată în grabă cu buldozerul de nisip și tufişuri, lângă Tucson, Arizona.

Sublocotenentul Daulton Bradley Lee era un bărbat chipeș, cu părul șaten și ondulat, peste 1.80 cm înălțime și un stil care făcea ca jacheta de zbor din piele și eșarfa de mătase să arate ca și cum ar fi fost concepute special pentru el. Nu era de mult timp la Davis-Monthan când a cunoscut o studentă la Universitatea din Arizona din Tucson.

A fost o poveste de dragoste din vreme de război rapidă. După ce au fost împreună patru luni, s-a căsătorit cu Anne Clark, în noiembrie 1942, înaintea altarului Bisericii Catolice

Sfinții Petru și Pavel din Tucson. În august anul următor, era în drum spre Europa.

Anne Lee se născuse în Montana, dar se mutase cu mama și tatăl ei – un medic specializat în boli de inimă – la Long Beach, lângă Los Angeles, când era copil, și se considera originară din California. Avea o frumusețe care avea să-i păstreze aspectul plăcut mult timp după ce își pierduse tinerețea și părul îi încărunțise prematur, și se înscrișese la universitate cu planuri să devină profesoară. Dar după ce soțul ei a plecat din țară, ea a renunțat la facultate și s-a mutat înapoi la casa părinților ei din Long Beach, unde a născut o fiică în anul următor.

Între timp, soțul ei se distingea în aer: pilotând bombardiere B-24 deasupra Italiei, Daulton Lee a devenit locotenent colonel până la vârsta de douăzeci și trei de ani, iar când războiul s-a terminat, a venit acasă cu Crucea pentru Distincție în Zbor, Medalia pentru Realizări în Aviație și Croix de la Guerre cu frunza de palmier — și cu vechea lui ambiție. Înainte de război se gândise să devină medic și, încurajat de socrul său, s-a înscris la Facultatea de Medicină de la Universitatea California de Sud din Los Angeles, unde a luat note mari, iar apoi a decis să se specializeze în patologie.

Dar, în timp ce era încă la facultatea de medicină, cuplul a trecut printr-o dezamăgire majoră: doamna Lee a aflat că nu mai poate avea copii. Și-au dorit un fiu, iar în 1952 au auzit prin intermediul prietenilor că un băiețel ar putea fi disponibil pentru adopție. În acele zile, înainte de pastila de a doua zi și alte progrese în domeniul anticoncepționalelor, era mai ușor să adopți un copil decât avea să fie în viitor. În acea iarnă și-au adus acasă al doilea copil și l-au numit Andrew Daulton. (Pe măsură ce au trecut anii, acesta a preferat să fie numit Daulton, după tatăl său).

Nu se știau prea multe despre părinții naturali ai copilului, cu excepția faptului că aceștia erau de origine polono-lituaniană

și erau muncitori. „Erau oameni educați în domenii tehnice; au avut o pregătire în domeniul electronic”, își va aminti mai târziu Anne Lee, mama lui adoptivă. Deși părinții săi naturali fuseseră căsătoriți, fusese o căsnicie furtunoasă și ajunseseră în fața instanței pentru divorț înainte de conceperea lui, pentru a obține o hotărâre de divorț interlocutorie. Conform legii din California de la acea vreme, era necesar un an de așteptare înainte ca un decret interlocutoriu să devină definitiv, iar dacă cuplul avea relații sexuale în acel an, decretul devenea invalid. În această perioadă de așteptare de douăsprezece luni a fost conceput Andrew Daulton Lee. Încă hotărâți să-și anuleze căsătoria, părinții lui au decis să nu dezvăluie nașterea sa în fața instanței și a fost dat spre adopție.

Când Daulton avea doi ani, doamna Lee și-a procurat o broșură care fusese scrisă pentru a-i ajuta pe părinții adoptivi să explice circumstanțele nașterii copiilor lor. Ea l-a așezat pe Daulton în poală și i-a povestit cum ea și tatăl lui tânjiseră după un copil și, când în cele din urmă l-au văzut pe Daulton, l-au iubit și l-au ales în locul tuturor celorlalți copii. Și, și-a amintit ea mai târziu, el a părut că acceptă ideea adopției la fel de ușor, ca și cum l-ar fi învățat să-și lege pantofii. În cele din urmă, soții Lee au decis că își doresc mai mulți copii, iar în 1954 au adoptat o altă soră pentru el, Mary Anne, iar în 1958, un frate, David. Între timp, pe măsură ce familia creștea, Dr. Lee avea tot mai mult succes în domeniul său – și era mai prosper.

Alături de alți elevi de la St. John Fisher, Daulton a fost îndoctrinat într-un stil romano-catolic oarecum mai dur decât cel care avea să prevaleze câțiva ani mai târziu, în urma valului de liberalizare care a venit de la Roma în timpul și după mandatul Papei Ioan al XXIII-lea. Pregătirea lui religioasă își avea rădăcinile într-o doctrină conform căreia să comiți un păcat de moarte însemna să riști condamnarea veșnică la focul

iadului. Dar a acceptat-o și s-a împărțit în mod regulat la St. John Fisher.

Daulton a învățat alte lecții acasă. Tatăl său, a cărui copilărie nu fusese bogată din punct de vedere material, l-a asigurat pe Daulton că era hotărât să le ofere propriilor copii unele dintre lucrurile pe care nu le avusese; și într-adevăr, fie că era vorba de jucării, îmbrăcăminte sau călătorii, Daulton s-a bucurat de o copilărie îmbelșugată, finanțată de bogăția în creștere a tatălui său. Când avea unsprezece ani, părinții lui l-au trimis în cea mai exclusivistă tabără de vară din sudul Californiei — Gold Arrow Camp, în munții High Sierra, unde printre colegii săi de tabără se numărau fiii comediantului Jerry Lewis, Otis Chandler, ai editorului ziarului *Los Angeles Times* și ai altor oameni proeminenți și bogați. David Strick, fiul regizorului de film Joseph Strick, care a împărțit cabana cu Daulton, și-l amintea ca pe un competitor dur, generos și simpatic, dar afectat de dimensiunea lui – „Un personaj gen Mickey Rooney”, îl numea el. „Era un tip curajos, care umbla cu o oarecare fanfaronadă, cred că pentru că era conștient de faptul că era scund. Când aveam o bătaie în apă, el stătea până la capăt și nu voia să renunțe niciodată. Când părinții lui i-au trimis o cutie de bomboane”, își amintea Strick, „s-a dus și le-a dat tuturor înainte să mănânce; îi plăcea să facă cadouri; toți ceilalți care primeau ceva de acasă păstrau pentru ei.”

Daulton a fost un elev nespectaculos la St. John Fisher, dar a descoperit în școală că avea un talent pe care majoritatea colegilor săi nu îl aveau: putea face lucruri cu mâinile lui mai bine decât aproape oricine altcineva. Cu un ciocan, un ferăstrău și materiale modeste, putea să construiască o casă în copac, un cart sau alte jucării care deveneau motiv de invidie pentru prietenii săi.

S-au făcut multe în casa Lee datorită ascensiunii pe care a avut-o dr. Lee de la obscura localitate de fermieri din Illinois la

poziția importantă, aproape de vârful ierarhiei medicale din peninsulă. S-a făcut mult și cu dosarul său militar. Daulton pierduse socoteala de câte ori decorațiunile tatălui său și poza lui în uniformă fuseseră scoase dintr-un dulap pentru a fi arătate și admirate de familie; și, bineînțeles, a existat legenda de familie deseori spusă, pe care Daulton și-o va aminti mulți ani mai târziu, tot cu un soi de uimire: „Era locotenent colonel când avea douăzeci și trei de ani, unul dintre cei mai tineri din Corpul de Aviație. Comandantul lui i-a spus: «Aș dori să te fac general – meriți asta – dar aș primi prea multe critici dacă te-aș face general la vârsta ta.»”

Poate că și în cele mai bune împrejurări este dificil să fii fiul unui medic în America: societatea îi ridică pe medici în slăvi, indiferent de greșelile lor; bărbații și femeile cu statut ocupațional inferior le acordă respect, insuflându-le unor medici un sentiment de importanță exagerată și de nerăbdare față de alții, sentiment care se extinde dincolo de medicină pentru a cuprinde orice fac ei. Într-un mediu social în care ambiția este o religie și banii sunt laurii supremi ai succesului, umbra aruncată de tată asupra fiului poate fi și mai mare, deoarece, dintre toate profesiile, a lui este una dintre cele mai bogat recompensate. Deci, dacă este dificil în cele mai bune împrejurări pentru un fiu să-și modeleze propria identitate în prezența unei astfel de umbre, ce se întâmplă când tatăl este un erou de război care are peste 1.80 m înălțime, iar fiul la maturitate are doar 1.57 m? Dacă fiul este adoptat, nu născut natural; dacă este inteligent, dar nu este ambițios din punct de vedere academic? Dacă tatăl este frumos și athletic, iar fiul lui cel mare nu este?

Când era copil, se vorbea despre faptul că Daulton își va urma tatăl și va deveni medic, dar pe măsură ce Daulton creștea, dr. Lee era tot mai înverșunat împotriva a ceea ce considera că este începutul medicinei sociale. „Medicina este o profesie pe

moarte”, i-a spus el în mod repetat fiului său cel mare. „Acei birocrati din Washington ucid medicina așa cum o cunoaștem.” În loc să-și preseze fiul să devină medic, i-a dat acest sfat lui Daulton:

„Fă ce vrei în viață, dar orice ai decide să faci, să fii cel mai bun.”

Când Daulton era încă la școală, s-a hotărât că într-o zi va merge la Notre Dame, celebra universitate catolică din South Bend, Indiana. Tatăl său îi spusese frecvent că visul său din copilărie a fost să meargă la Notre Dame, cu tradiția ei bogată în burse și excelență în fotbal, dar familia lui nu și-a putut permite din cauza Crizei. Situația ar fi diferită pentru Daulton și David, a spus el: familia lor avea banii, iar fiii lui ar putea avea ceea ce el a fost silit să piardă. Daulton și tatăl său au visat, de asemenea, cum va juca într-o zi fotbal pentru Fighting Irish.

Din păcate, Daulton a încetat să crească când era în clasa a cincea. Pe măsură ce colegii săi de clasă continuau să se înalțe și el nu, ajunsese să fie defensiv cu privire la statura lui și părea că se simte inconfortabil în preajma prietenilor mai înalți. Ani mai târziu, își mai putea aminti genul de întrebări care îl stânjeneau atunci: „Oamenii mă întrebau: «Cum de ești atât de scund și tatăl tău este atât de înalt, iar fratele tău este cu 15 centimetri mai înalt?»”. Era o întrebare de două ori dureroasă pentru că, indirect, punea în discuție problema adopției sale. Când Daulton devenea deprimat, mama lui îi spunea: „Nu-ți face griji tot timpul pentru înălțime; au fost mulți oameni care au fost scunzi și au făcut lucruri minunate.” Daulton a avut și alte necazuri. Își făcea griji că urechile îi erau prea mari, și de mic a început să dezvolte probleme serioase cu acnea, pe față și pe corp.

Era o problemă care avea să-l chinuie ani de zile.